

Tilladelse læse et Par Linier op fra Side 230. Der staar følgende: „Om Gammelskatten maa det indrømmes, at stærke Argumenter tale for, at den for en stor Del har tabt Karakteren af at være en Skat og er bleven en Slags Jordebogsafgift.“ Det siger den ærede Finansminister den Gang. Videre hedder det: „Størstedelen af de Skatter, der i 1844 bleve sammenlagte til Gammelskatten, ere meget gamle og skrive sig til Dels fra den gamle Matrikuls allerførste Tid eller *ere endnu ældre end denne*, og ingen Del af Gammelskatten er yngre end Aaret 1813.“ Her har jeg altsaa den ærede Finansministers egen Udtalelse for, at Gammelskatten bestaar af gamle Skatter, ganske som paa Bornholm, hvor man har disse gamle Skatter under Navn af Jordebogsafgifter eller lignende. Saa har det interesseret mig at se, hvad der videre staar Side 231. Der staar nemlig: „Det vilde af Hensyn hertil neppe være berettiget under Overvejselsen af de paa Landejendommene hvilende Skatter helt at se bort fra Gammelskatten, slet ikke at betragte denne som en Del af Beskatningen, og t. Eks. i Statsregnskabet opføre den under Domænerne sammen med Tienderne, i Stedet for som nu at opføre den under direkte Skatter; men paa den anden Side vilde det utvivlsomt være urigtigt at foretage en Regulering af Gammelskatten, saaledes at den kom til at hvile ligeligt paa Ejendommene i Forhold til deres Værdi.“ Disse sidste Par Linier vil jeg særlig bede lagt Mærke til, at dér, i dette Værk siger den højtærede Minister, at det utvivlsomt vilde være urigtigt at foretage en Regulering af Gammelskatten, saaledes at den kom til at hvile ligeligt paa Ejendommene i Forhold til deres Værdi. Det er netop det, der foreslaas os nu, det er netop det, som Finansministeren i dette Værk har skrevet vilde være urigtigt, og det tror jeg ogsaa, at den ærede Finansminister har Ret i; baade efter det, jeg har udviklet, men ogsaa naar man ser hen til, hvor uligeligt det kommer til at falde, naar man vil udligne Gammelskatten i Forhold til Ejendommenes Værdi. Jeg nævnede før, hvorledes Husmændene hos os vilde faa 120 pCts. Paalæg, naar Gaardmændene slap med 40 pCt. Det viser, hvorledes Uligheden træder frem. Men end yderligere træder den frem, naar jeg tænker paa, hvorledes jeg paa Bornholm har set Husmændene opdyrke disse raa Lyngjorder, vistnok omtrent 1 Kv.-Mil, i de sidste 50 Aar. Jeg har haft Lejlighed til at se det

efterset flere Hundrede Ejendomme paa Bornholm aarlig i 12 Aar og har mangfoldige Gange, fra 1874—84, som Vurderingsmand været ude at se paa deres Ejendomme og set, hvorledes man slider. Her tales om 8 Timers Arbejdsdag, der er det snarere en 18 Timers Arbejdsdag med at rydde Sten, grave Vandhuller, dræne, mergle, se at faa bygget sig en Hytte for senere at faa rejst et Hus paa disse Lyngheder, som de have dyrket op. Og naar de saa have faaet Besætning og det hele er i Orden — Skatter have de jo ikke haft meget af, thi Hartkorn er der saa at sige ikke paa disse Jorder — ja, en Del har en høj Arvefæsteafgift — saa vil man gaa hen og paalægge disse Mennesker, der sidde og slide med en Gæld saa stor, som de næsten ikke kunne bære, en Skat i Forhold til Ejendommenes Værdi, ikke alene paa deres Jord og deres Bygninger, men de skulle ogsaa svare Skat af hver Plov, hver Ko, hver Gris og hver Høne, thi Skatten paalægges jo ikke alene Jorderne, Bygningerne, men ogsaa paa Besætningen. Naar jeg saa ser, hvorledes man vil flytte med Værdierne og Skatterne for disse Mennesker, der have opdyrket de danske Heder og have slidt, som man slet ikke kender til i denne Sal — thi der er kun faa, der rigtigt have Begreb om, hvorledes disse Pionerer, der dyrke Hedejord, maa slide —, naar jeg ser, hvorledes man vil flytte Skat over paa dem, saa er jeg overbevist om, at der er mange, der komme til at gaa Fallit af den Grund. det skal jeg love for. Jeg gaar f. Eks. ud fra en Gaard paa Bornholm, som jeg kender, og hvor en større Gaardejer, en Proprietær, i Løbet af 30 Aar har opdyrket over 200 Tdr. Land Lyngjord, han har ryddet Sten, drænet og merglet og paaført Masser af Kunstgødning. Han overlod i Fjor denne Gaard til sin Søn med 211 Tdr. Land, udelukkende opdyrket Lyngjord. Der blev opført Bygninger til Værdi af ca. 30,000 Kr., og Gaarden har en Besætning af 50 til 70 Køer; den blev vurderet til, saa vidt jeg husker, 140,000 Kr. og har et Hartkorn af ikke over 6 Tdr. almindelig dansk Hartkorn. Naar der nu skal paalignes ham en Ejendoms-skyld til Staten og $2\frac{1}{2}$ p. m. til Amtet og $1\frac{1}{2}$ p. m. til Sognekommunen efter disse Forslag, kommer Manden faktisk til at give over 600 Kr. mere om Aaret i Skat, end han nu giver for de Jorder, han har, for Gaarden med de givne Prioriteter. Det er altsaa en Kapital paa 15,000 Kr., man fraskriver Ejeren paa hans Ejendoms Værdi,